

УДК: 339.543.622

МОДАЛЬНОСТІ УЧАСТІ УКРАЇНИ У СУЧАСНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ

Шворак Л. О.

Кандидат економічних наук, асистент кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Анотація. *Розвиток міжнародних економічних відносин в кінці ХХ та на початку ХХІ ст. відзначається, в тому числі, зростанням ролі та значення міжнародних торговельних угруповань. Сучасний стан розвитку світового господарства і міжнародних економічних відносин передбачає появу нових форм та механізмів інтеграційних угруповань. Крім того, країни, що є учасниками таких об'єднань мають більш широке коло цілей при реалізації інтеграційних проектів, ніж передбачалось теоріями інтеграції.*

Сучасний економічний та політичний стан розвитку України визначив європейський вектор провідним серед традиційно сформованих інтеграційних векторів. В той же час, переорієнтація торгівлі України зі сходу та її бажання розширити свій експортний потенціал визначає необхідність диверсифікації інтеграційних прагнень України. В статті розглянуті провідні сучасні вектори інтеграції України поза ЄС, а саме зона вільної торгівлі України та Канади та прагнення України створити зони вільної торгівлі з Туреччиною, Ізраїлем та Сінгапуром, а також переваги та ризики які Україна може отримати від такої інтеграції.

В статті також проаналізовані економічні механізми інтеграції України з Канадою, інструменти лібералізації взаємної торгівлі, основні напрями регуляторної конвергенції та визначені економічні ефекти поглибленої та розширеної зони вільної торгівлі.

Ключові слова: *інтеграційні процеси, зона вільної торгівлі, Україна, Канада, Туреччина, Сінгапур.*

Постановка проблеми. Ефективний розвиток національної економіки у сучасному світовому господарстві, в тому числі, обумовлений необхідністю участі країни у світових інтеграційних процесах. Україна, визначивши для себе європейський вектор провідним інтеграційним вектором, зіштовхнулася із необхідністю повної економічної переорієнтації торговельних потоків від своїх східних партнерів. Це, в свою чергу, зумовило необхідність пошуку Україною нових торговельних партнерів.

Наразі уряд України встановив нові вектори інтеграції країни крім ЄС. До таких векторів відноситься Угода про вільну торгівлю України та Канади, а також прагнення укласти угоди про вільну торгівлю з Туреччиною, Ізраїлем, Радою співробітництва арабських держав Перської затоки (РСАДПЗ), Економічним співтовариством держав Західної Африки (ЕКОВАС), Сінгапуром, тощо. Відповідно механізми нових угод про вільну торгівлю України та переваги та ризики, які вони можуть мати є актуальними та вимагають дослідження.

Мета статті – проаналізувати механізми сучасних угод про зону вільної торгівлі України та визначити їх переваги та ризики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Передумови, ефекти та наслідки інтеграційних процесів досліджувались у роботах багатьох зарубіжних економістів, серед яких

Байер С., Берstrand Дж., Brenton П. та ін. Питання інтеграції України та наслідків такої інтеграції для національної економіки також аналізувались у роботах відомих українських вчених, таких як Шнирков О., Філіпенко А., Бураковський І. тощо.

Основні результати дослідження. Питання економічної інтеграції у сучасному світі набуло глибшого змісту, ніж його відображали класичні постулати економічної теорії інтеграції. На кінець 2015 року СОТ нотифіковано 619 регіональних торговельних угод (враховуючи окремо товари, послуги та приєднання), з яких 413 є чинними. Такі дані кореспондують з існуванням 452 регіональних торговельних угод різних форм (які враховують товари, послуги та приєднання), з яких чинними є 265 [3]. Відслідковуючи тенденцію поширення діяльності та впливу регіональних торговельних угод, можна зробити висновок, що світове господарство дедалі більше стає залежним не лише від процесів глобалізації, а і від економічних ефектів інтеграційних угруповань.

Крім збільшення кількості та впливу регіональних торговельних угод, змінилась їх якість та мотиви. Класична теорія, що описує механізми та ефекти створення інтеграційних угруповань, передбачає першочерговим мотивом вступу країн до них класичні статичні та динамічні ефекти інтеграції, до яких, безумовно, відносяться ефекти створення та відхилення торгівлі, ефект умов торгівлі, інвестиційний ефект, ефекти конкуренції, тощо. В той же час, аналізуючи сучасні інтеграційні об'єднання, можна зробити висновок, що їх створення часто зумовлене бажанням країн отримати додаткові конкурентні переваги від одержання доступу до найбільших світових ринків, таких як наприклад ЄС чи США. Крім того, зважаючи на втрату певних регуляторних важелів СОТ, створення між-регіональних та мегарегіональних інтеграційних об'єднань дає можливість їх лідерам створювати вигідні для себе умови торгівлі.

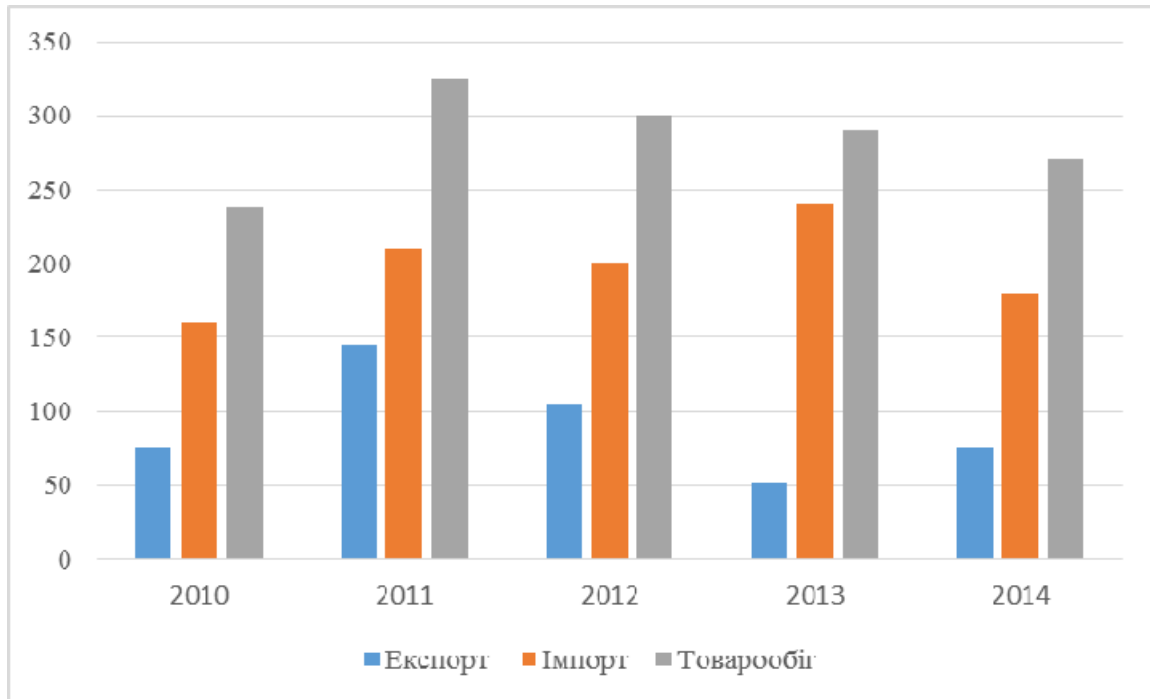
Україна, як і інші країни світу, для збільшення ефективності свого національного виробництва має інтегрувати з іншими країнами. Довгий час питання вибору вектору інтеграції України було наріжним каменем суперечок. В той же час останні події в Україні визначили її шлях до євроінтеграції як остаточно пріоритетний. Питанню аналізу механізмів, ефектів та наслідків інтеграції України з ЄС присвячено велику кількість наукових та аналітичних робіт. Однак незважаючи на те, що поглиблена та розширена зона вільної торгівлі з ЄС є провідним напрямком інтеграції для України, інтеграційні прагнення України не завершуються лише нею.

Програма діяльності Кабінету Міністрів України на 2015-2016 рр. передбачає збільшення удвічі обсягів експорту товарів вітчизняного виробництва до 2019 року [4]. Це, відповідно до Програми, планується зробити шляхом захисту національного ринку та активним просуванням експорту, зокрема шляхом підписання до 2018 року, з урахуванням національних інтересів, угод про створення зони вільної торгівлі з Канадою, Туреччиною, Ізраїлем, Радою співробітництва арабських держав Перської затоки (РСАДПЗ), Економічним співтовариством держав Західної Африки (ЕКОВАС). До того ж наразі ведуться переговори щодо укладення зони вільної торгівлі з Сінгапуром. За деякими оцінками, підписання договорів про вільну торгівлю з цими країнами матиме наслідком ймовірне збільшення обсягу експорту українських товарів і послуг на 7-10% [1]. Крім того, підписання таких угод визначатиме нові модальності інтеграції України у світову економіку. Розглянемо ці інтеграційні вектори більш детально.

Угоду про вільну торгівлю між Україною та Канадою, після проведення шести раундів переговорів, було парафоровано у липні 2015 року. Після ринку ЄС, ринок Канади є другим за обсягом ринком, з яким в Україні діятиме лібералізований режим торгівлі.

Протягом 2010-2014 рр. обсяг двосторонньої торгівлі товарами між Україною та Канадою складав близько 280 млн. дол. США на рік, в тому числі Україна імпортувала то-

варів та послуг обсягом у 214 млн. дол. США та експортувала товарів та послуг обсягом у 86 млн. дол. США [8] (рис. 1).

Рис. 1. Загальний обсяг товарообороту між Україною та Канадою (млн. дол. США).

Джерело: [2].

В товарній структурі експорту з України переважали: мідь і вироби з неї (27,8%), палива мінеральні (12%); нафта і продукти її перегонки (12%), чорні метали (9,5%), екстракти дубильні (8,9%). Імпорт в Україну з Канади представлений наступними товарами: палива мінеральні (31,8%); нафта і продукти її перегонки (31,8%), фармацевтична продукція (22,2%), риба і ракоподібні (11,8%), реактори ядерні, котли, машини (7,4%) (рис. 2) [8].

Рис. 2. Товарна структура торгівлі з Канадою за 2014 рік.

Джерело: [2].

З моменту набуття чинності Угода відкриє для українських експортерів 98% канадського ринку товарів. Угода передбачає введення преференційних умов для сільськогосподарських товарів, а саме з моменту набирання чинності Угодою відбудеться повна лібералізація доступу до ринку Канади. Лібералізація стосуватиметься всіх сільськогос-

подарських товарів за винятком тих, до яких застосовується система квотування імпорту. Будуть встановлені тарифні квоти до 22 груп товарів: пшениця, ячмінь і продукція їх переробки, молочні продукти, курятина і субпродукти з курятини, індичка та субпродукти з індички, яйця інкубаторних курей та курчат, яйця і яєчні продукти, яловичина та телятина, маргарин, свинина, арахісове масло.

Також з моменту набрання чинності Угодою відбудеться лібералізація доступу до ринку України. Повна лібералізація стосуватиметься риби та морепродуктів, зернових, арахісу, олійного насіння та плодів інших олійних культур, шоколаду, хлібобулочних та кондитерських виробів, фруктових соків, мінеральної води, пива та вина. Також матиме місце поетапне скасування ввізних мит: через 3 роки – на живих вівець та птицю, яловичину, баранину, горіхи, продукцію борошномельної-круп'яної промисловості, соусів, супів і заготовок; через 5 років – на окремі субпродукти свиней, плоди та насіння олійних культур, інші жири та рослинну олію; через 7 років – на свіжу або охолоджену свинину, субпродукти та птицю свіжу або охолоджену, молоко та вершки, яйця птиці, мед, овочі, ковбаси. Будуть встановлені тарифні квоти на морожену свинину, субпродукти та сало. А також діятиме вилучення з режиму вільної торгівлі що стосуватиметься 8 позицій цукру.

Преференційні умови, відповідно до положень Угоди, будуть також введені для промислових товарів. Доступ до ринку Канади буде повністю лібералізовано (крім окремих позицій по легким автомобілям). Щодо України, з моменту набуття чинності Угодою відбудеться повна лібералізація доступу до ринку для таких товарів: текстиль, вироби з заліза та сталі, обладнання та запчастин до нього, електричної апаратури, тощо. Також встановлено перехідні режими до повної лібералізації: 3 роки – для будматеріалів, ручних інструментів, промислового обладнання, частин літальних апаратів; 5 років – для електричної апаратури, променевих трубок, мотоциклів, причепів, суден, фотокамер; 7 років – для автомобілів, тракторів та запчастин до них.

В цілому, під час переговорів, Україні вдалось відстояти асиметричну лібералізацію ринків, що допоможе захистити найбільш уразливе національне виробництво. Відповідно до умов лібералізації ринків можна визначити товарні позиції, які матимуть можливість до розширення експорту. До них можна віднести шоколад та продукти з вмістом какао, хлібобулочні, борошняні кондитерські вироби, солодові екстракти, готові харчові продукти з борошна, крупки, крупів, крохмалю, етиловий спирт та спиртні напої, соки, овочі приготовлені або консервовані, готова або консервована риба, ікра, олія соняшникова.

Перевагами від безмитного доступу на канадський ринок відразу зможуть також скористатись виробники продукції хімічної та легкої промисловості, машинобудування, аерокосмічної галузі. За оцінками експертів у довгостроковій перспективі Угода може сприяти поживленню кооперації в сфері авіабудування. Передбачається можливість збільшення експорту обладнання з високою доданою вартістю.

Крім переваг, набуття чинності Угоди, може мати і недоліки. До таких варто віднести прогнозоване зменшення доходної частини державного бюджету України. Відповідно до результатів експертних розрахунків такий ефект матиме місце у середньостроковому бюджетному періоді. При цьому, на думку експертів, негативний вплив поступово підсилуватиметься (в перший рік очікується зменшення доходної частини бюджету на 8 млн. грн., а вже у наступний – на 8,8 млн. грн.).

Ще одним сучасним вектором інтеграції для України є Туреччина. Наразі переговорний процес щодо створення зони вільної торгівлі між країнами ще триває. Однак учасники переговорів вже досягли домовленостей з приводу великого обсягу питань і переговори перейшли на завершальну стадію [9]. Зважаючи на територіальну близькість, економічні

відносини України та Туреччини є історично тісними, та разом із зменшенням обсягів експорту України до СНД у останні роки український експорт до Туреччини помітно зріс (за даними Держкомстату на близько 20%).

За результатами проведених переговорів сторони досягли домовленостей щодо більшості положень угоди, серед яких торгівля товарами, послугами, врегулювання спорів, захист прав інтелектуальної власності, положення щодо визначення походження товарів. Сторони також визначили правила конкуренції у торгівлі, і Туреччина погодилась визначити ринковий статус України. Такий крок є важливим для цілей антидемпінгових розслідувань. Відповідно до прогнозів представників уряду України закріплені в угоді умови мають сприяти взаємній торгівлі сторін, а також мають привести до позитивних ефектів для таких сфер як авіабудування, машинобудування, хімічна промисловість, а також збільшення постачань ядерних реакторів, котлів, машин, суден, електричних машин. Україна має можливість у значній мірі збільшити поставки до Туреччини таких товарів як кукурудза, зерно та масло [9].

В той ж час сторонами не визначені умови застосування експортних мит і субсидій у взаємній торгівлі, а також залишаються неузгодженими умови доступу до ринків товарів сторін. Останнє є важливим для експорту сільськогосподарської продукції України, оскільки середній рівень тарифу Туреччини на сільськогосподарську продукцію становить 50%.

В основу митного союзу Туреччина – ЄС покладено умови, за якими між сторонами відбувається лібералізація мит на промислові товари (на певну номенклатуру встановлений перехідний період). В той же час, такий митний союз не передбачає лібералізацію мит на сільськогосподарську продукцію. Для такої продукції встановлюються лише взаємні поступки сторін. Такий самий механізм Туреччина хоче застосувати і в угоді з Україною. Відповідно, якщо Україна та Туреччина не досягнуть компромісу з цього питання, структура українського експорту до Туреччини не зміниться і переважно складатиметься з сировинних матеріалів з низькою доданою вартістю.

Переговори про створення угоди про вільну торгівлю між Україною та Ізраїлем розпочалися у 2013 році і досі перебувають на початковій стадії. Середньоарифметична ставка митного тарифу Ізраїлю перевищує аналогічний показник для України (майже на 2%), а отже можна говорити про те, що лібералізація торгівлі між сторонами сприятиме посиленню конкурентних позицій України.

За даними Державної служби статистики України обсяг торгівлі товарами між Україною та Ізраїлем за 9 місяців 2015 р. становив 582,1 млн. дол. США та зменшився, у порівнянні з відповідним періодом 2014 р., на 16,3% або на 113,4 млн. дол. США (у 2014 р. – 695,5 млн. дол. США). При цьому, експорт становив 438,2 млн. дол. США та збільшився на 1% (у 2014 р. – 433,9 млн. дол. США), а імпорт склав 143,9 млн. дол. США та зменшився на 45% (у 2014 р. – 261,6 млн. дол. США). Позитивне для України сальдо зовнішньої торгівлі товарами з Ізраїлем за 9 місяців 2015 р. становило 294,3 млн. дол. США.

Основними експортними товарними групами з України до Ізраїлю були: зернові культури (44,3% від загального експорту); чорні метали (29% від загального експорту); залишки і відходи харчової промисловості (10,6% від загального експорту); насіння і плоди олійних рослин (4% від загального експорту); електричні машини (1,8% від загального експорту), продукція борошномельно-круп'яної промисловості (1,6% від загального експорту).

Структура ізраїльського експорту до України виглядала наступним чином: палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки (46% від загального експорту); різноманітна хи-

мічна продукція (19,9% від загального експорту); пластмаси, полімерні матеріали (6% від загального експорту); товари, придбані в портах (5,1% від загального експорту); фармацевтична продукція (3,5% від загального експорту); реактори ядерні, котли (2,5% від загального експорту), машини електричні машини (1,4% від загального експорту) [6].

Аналізуючи ці дані, можна дійти висновку, що Україна здебільшого експортує до Ізраїлю сировину, а Ізраїль до України – товари з вищим ступенем доданої вартості. Ізраїль значно випереджає Україну за обсягом конкурентних переваг по більшості товарних груп, перш за все тих, що мають вищий ступінь обробки та технологічності. Тому, попри відносно позитивні прогнози від підписання угоди про вільну торгівлю, Україна для Ізраїлю може стати зручним постачальником сировини.

Нарешті, варто розглянути прагнення України утворити зону вільної торгівлі із Сінгапуром. Переговори про створення такої зони вільної торгівлі ведуться між сторонами з початку 2000-х років і наразі знаходяться на проміжній стадії, в тому числі, через те, що Сінгапур призупинив активну діяльність в Україні до стабілізації внутрішньої кризи, спричиненою анексією Криму та дестабілізацією на сході України.

З України до Сінгапуру здебільшого експортується продукція хімічної та металургійної промисловості, з Сінгапуру в Україну – переважено побутова техніка та напівфабрикати для харчової промисловості. У торгівлі між двома країнами помітна частка належить сфері послуг [7].

На даному етапі переговорного процесу з боку Сінгапуру передбачається повне скасування митних тарифів на всі українські товари. В свою чергу, Україна зобов'язується скасувати митні тарифи на всі товари, що походять з Сінгапуру, за винятком усіх видів цукру. З моменту проведення останнього раунду переговорів зарезервовано можливість зберегти тарифний захист певних товарних груп.

Дослідження вітчизняних фахівців свідчать, що позитивні наслідки для України від укладання угоди про вільну торгівлю з Сінгапуром очікуються лише у сфері зростання вітчизняного експорту (на 8 млн. грн.). Натомість запровадження режиму вільної торгівлі (за умови скасування митних ставок до нульового рівня) незначно та негативно позначиться на таких макроекономічних показниках України, як номінальний ВВП (зменшення на 129,0 млн. грн.) і доходи державного бюджету України (зниження обсягу на 4,5 млн. грн.) [1].

Разом із цим слід розуміти, що на сьогодні до 99,9% товарної номенклатури ввізних мит Сінгапуру застосовується нульова ставка. Відповідно, доступ до ринку Сінгапуру за тарифними ознаками є вже зараз. Але ж у практичному аспекті торговельна політика Сінгапуру переважно формується з використанням нетарифних методів регулювання доступу до ринку. Таким чином, укладення угоди з одним із найпотужніших світових фінансових центрів не передбачатиме фактичного збільшення товарообігу між країнами, однак може стати свого роду сигналом активізації інвестиційної співпраці, яка наразі є важливою для України.

Висновки. Однією з пріоритетних цілей, встановлених урядом України є збільшення обсягів експорту. В умовах економічної та політичної дестабілізації, яка має місце зараз та зумовила необхідність переорієнтації торгівлі України від східних партнерів, пошук нових партнерів та створення зон вільної торгівлі є важливим кроком до досягнення такої цілі.

Крім основного вектору інтеграції ЄС, всеохоплююча та поглиблена зона вільної торгівлі з яким набула чинності 1 січня 2016 року, Україна підписала угоду про зону вільної торгівлі з Канадою та продовжує вести переговорний процес щодо укладення ще ряду

угод про зони вільної торгівлі. Йдеться про зону вільної торгівлі з Туреччиною, Ізраїлем та Сінгапуром.

В цілому, Україна матиме певні переваги від створення таких зон вільної торгівлі. Прогнозується певне зростання експорту та посилення співробітництва між країнами. В той же час, Україна для всіх вищезгаданих партнерів є в першу чергу постачальником сировини та імпортером продуктів з доданою вартістю. Таке виробництво не є ефективним для України та в цілому може призупинити розвиток країни. А отже при створенні зон вільної торгівлі Україні варто приділяти належну увагу як позитивним, так і негативним ефектам, які можуть виникнути після лібералізації торгівлі та знаходити найбільш ефективні шляхи розвитку свого виробництва, в тому числі, шляхом збільшення виробництва з доданою вартістю або залученням інвестицій у інноваційні сектори економіки.

Список використаної літератури

1. Гужва І. Зворотний бік угод про вільну торгівлю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/macrolevel/zvrotniy-bik-ugod-pro-vilnu-torgivlyu.html>.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Перелік регіональних торговельних угод світової організації торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wto.org/english/tratop_e/region_e/region_e.htm.
4. Програма діяльності Кабінету Міністрів України на 2015-2016 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/26-19>.
5. Статистичні дані ЮНКТАД (ЮНКТАДСТАТ) [Електронний ресурс]: Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://unctadstat.unctad.org/>.
6. Торговельно-економічне співробітництво між Ізраїлем та Україною [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://israel.mfa.gov.ua/ua/ukraine-il/trade>.
7. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Сінгапуром [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://singapore.mfa.gov.ua/ua/ukraine-sg/trade>.
8. Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою: нові горизонти для українського бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.me.gov.ua.
9. Україна – Туреччина: переговори щодо створення ЗВТ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agroconf.org/content/ukrayina-turechchina-peregovori-shchodo-stvorennya-zvt>.
10. Економічна асоціація України з Європейським Союзом: монографія / О. І. Шнирков, В. І. Муравйов, Р. О. Заблоцька та ін.; за ред. О. І. Шниркова, В. І. Муравйова. – К: ВПЦ «Київський університет», 2015 – 415 с.
11. Trade and economic relations between Ukraine and Canada [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://canada.mfa.gov.ua/en>.

MODES OF UKRAINE'S PARTICIPATION IN MODERN INTEGRATIONAL PROCESSES

Shvorak L. O.

PhD in Economics, Teaching Assistant at the Chair of World Economy and International Economic Relations of Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Abstract. *The development of international economic relations in the end of XX and beginning of XXI centuries is characterized by the increase of role and meaning of regional trade agreements. Modern condition of the development of world economy and international economic relations foresees the appearance of new forms and mechanisms of integrational agree-*

ments. Moreover, countries which become the participants of such agreements have wider circle of aims to achieve within the integrational projects than if was foreseen by classical theories of integration.

Modern economic and political condition of Ukraine determined European vector as main within traditionally formed integrational vectors. However, reorientation of Ukraine's trade from eastern partners and its desire to widen export potential determines the necessity to diversity integrational processes of Ukraine. The article deals with main modern vectors of Ukraine's integration excluding the EU. Namely – free trade area between Ukraine and Canada and negotiations on creation of free trade areas between Ukraine and Turkey, Ukraine and Israel and Ukraine and Singapore. As well as benefits and risks which Ukraine may get from such integration.

The article also provides the analyses of economic mechanisms of Ukraine-Canada integration, tools of mutual trade liberalization, main directions of regulatory convergence as well as determination of economic effects of deep and comprehensive free trade area.

Key words: integrational processes, free trade area, Ukraine, Turkey, Israel, Singapore.

References

1. Guzhva I. Zvorotniy bik ugod pro vilnu torgivliu [Electronic recourse]. – Mode of access: <http://gazeta.dt.ua/macrolevel/zvorotniy-bik-ugod-pro-vilnu-torgivlyu.html>.
2. State statistics service of Ukraine [Electronic recourse]. – Mode of access: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. List of RTAs in force (WTO) [Electronic recourse] – Mode of access: http://www.wto.org/english/tratop_e/region_e/region_e.htm.
4. Programma diyalnosti Kabinetu Ministriv Ukraini na 2016-2016 [Electronic recourse] – Mode of access: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/26-19>.
5. Statistical data of UNCTAD (UNCTADSTAT) [Electronic recourse]: Official site. – Mode of access: <http://unctadstat.unctad.org>.
6. Torgovno-ekonomichne spivrobitniztvo mizh Izrailem ta Ukrainoyu [Electronic recourse] – Mode of access: <http://israel.mfa.gov.ua/ua/ukraine-il/trade>.
7. Torgovno-ekonomichne spivrobitniztvo mizh Ukrainoyu ta Singapurom [Electronic recourse]. – Mode of access: <http://singapore.mfa.gov.ua/ua/ukraine-sg/trade>.
8. Ugoda pro vilnu torgivlu mizh Ukrainoyu ta Kanadoyu: novi gorizonti dlia Ukainskogo biznesu [Electronic recourse]. – Mode of access: www.me.gov.ua.
9. Ukraina – Tureccina: peregovori pro stvorennia ZVT [Electronic recourse]. – Mode of access: <http://agroconf.org/content/ukrayina-turechchina-peregovori-shchodo-stvorenniya-zvt>.
10. Ekonomichna asociacia Ukraini z Evropeiskim Souzom: monografia / O. I. Shnyrkov, V. I. Muraviev, R. O. Zablotska ta in.; za red. O. I. Shnyrkova, V. I. Muravieva. – K: VPZ «Kyivskiy universitet», 2015 – 415 p.
11. Trade and economic relations between Ukraine and Canada – [Electronic recourse]. – Mode of access: <http://canada.mfa.gov.ua/en>.

МОДАЛЬНОСТИ УЧАСТИЯ УКРАИНЫ В СОВРЕМЕННЫХ ИНТЕРГАЦИОННЫХ ПРОЦЕССАХ

Шворак Л. О.

Кандидат экономических наук, ассистент кафедры мирового хозяйства и международных экономических отношений Института международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко.

Аннотация. Развитие международных экономических отношений в конце XX и в начале XXI столетия характеризуется, в том числе, ростом роли и значения международных торговых соглашений. Современное состояние развития мирового хозяйства и международных экономических отношений предусматривает появление новых форм и механизмов интеграционных соглашений. Кроме этого, страны, которые являются

участниками таких соглашений имеют более широкий круг целей при реализации интеграционных проектов чем предусматривалось теориями интеграции.

Современное экономическое и политическое состояние развития Украины определяет европейский вектор основным среди традиционно сформированных интеграционных векторов. В то же время, переориентация торговли Украины от восточных партнеров и желание расширить свой экспортный потенциал определяет необходимость диверсификации интеграционных намерений Украины. В статье рассмотрены основные современные вектора интеграции Украины вне ЕС, то есть зона свободной торговли Украины и Канады и переговоры по созданию зоны свободной торговли с Турцией, Израилем и Сингапуром, а также преимущества и риски, которые Украина может получить от такой интеграции.

В статье также проанализированы экономические механизмы интеграции Украины с Канадой, инструменты либерализации взаимной торговли, основные направления регуляторной конвергенции и определены экономические эффекты углубленной и расширенной зоны свободной торговли.

Ключевые слова: интеграционные процессы, зона свободной торговли, Украина, Канада, Турция, Сингапур.